

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 157g/2021

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 20 literele d³) și z⁶) din Codul fiscal

CHIȘINĂU

17 mai 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 8 iulie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 17 mai 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „ca despăgubire pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat ca urmare a unei acțiuni ilegale (inacțiuni)” din articolul 20 lit. d³) și a textului „veniturile obținute ca urmare a compensării daunei materiale cauzate” din articolul 20 lit. z⁶) din Codul fiscal, adoptat prin Legea nr. 1163 din 24 aprilie 1997, ridicată de dl avocat Vitalie Ciofu, în interesele S.A. „Avicola-Bucovăț”, parte în dosarul nr. 3ra-1/2021, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de un complet de judecată (format din dnele Tamara Chișca-Doneva, Maria Ghervas, Nina Vascan, Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova) din cadrul Curții Supreme de Justiție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin Încheierea Judecătoriei Strășeni din 22 iunie 1998, S.A. „Avicola-Bucovăț” a fost obligată să transmită în natură averea ce-i aparține cu drept de proprietate, în valoare de 6 050 000 lei, către S.A. „Combinatul de Produse Cerealiere din Chișinău”. Această încheiere a fost executată. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2009 a fost casată Încheierea Judecătoriei Strășeni din 22 iunie 1998. Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 22 aprilie 2013 s-a dispus întoarcerea executării, adică instanța a obligat S.A. „Combinatul de Produse Cerealiere din Chișinău” să restituie S.A. „Avicola-Bucovăț” tot ce a primit în baza Încheierii Judecătoriei Strășeni din 22 iunie 1998. Având în vedere că o parte din bunuri era imposibil de restituit, instanța de judecată a dispus restituirea contravalorii bunurilor, adică plata sumei de 25 061 854 lei. Hotărârea instanței a devenit definitivă după ce a fost menținută prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 2 iulie 2013.

4. Prin Decizia nr. 82/86-3-135 din 8 septembrie 2016, Direcția Generală administrare fiscală Centru din cadrul Serviciului Fiscal de Stat (în continuare, *Direcția*) a constatat că S.A. „Avicola-Bucovăț” aflată în proces de insolvență, nu a reflectat corect în evidența contabilă veniturile obținute din activitatea operațională desfășurată în perioada anilor 2013-2014, pe baza Încheierii Judecătorei Strășeni din 22 aprilie 2013. Direcția a considerat că prin restituirea sumei de 25 061 854 lei către S.A. „Avicola-Bucovăț”, aceasta a obținut venituri în sensul articolului 54² alin. (1) din Codul fiscal.

5. La 11 octombrie 2016, S.A. „Avicola-Bucovăț” a solicitat, printr-o cerere prealabilă, anularea parțială a Deciziei nr. 82/86-3-135 din 8 septembrie 2016. Direcția a respins cererea prealabilă. S.A. „Avicola-Bucovăț” a contestat în instanță Decizia nr. 82/86-3-135 din 8 septembrie 2016.

6. Prin Hotărârea Judecătorei Strășeni din 29 iunie 2017, a fost satisfăcută cererea S.A. „Avicola-Bucovăț” și s-a dispus anularea parțială a Deciziei contestate. În motivarea hotărârii, instanța de judecată a menționat că prin restituirea sumei de 25 061 854 lei S.A. „Avicola-Bucovăț” nu a obținut venituri în sensul articolului 54² alin. (1) din Codul fiscal, ci contravaloarea bunurilor mobile și imobile de care a fost deposedată pe baza încheierii Judecătorei Strășeni din 22 iunie 1998. Instanța de judecată a făcut trimitere la articolul 20 lit. d³) din Codul fiscal, care prevede că în venitul brut nu se includ sumele primite de către persoane fizice și juridice ca despăgubire pentru prejudiciul care le-a fost cauzat ca urmare a unei acțiuni ilegale (inacțiuni).

7. La 4 iulie 2017, Direcția a formulat un apel împotriva hotărârii Judecătorei Strășeni din 29 iunie 2017, susținând că bunurile restituite către S.A. „Avicola-Bucovăț” nu reprezintă despăgubiri în sensul articolului 20 lit. d³) din Codul fiscal, ci venituri care trebuie impozitate. Prin decizia din 6 februarie 2018, Colegiul civil al Curții de Apel Chișinău a satisfăcut parțial cererea de apel.

8. La 2 aprilie 2018, Direcția a formulat un recurs pe baza aceluiași motive. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 noiembrie 2018, soluția instanței de apel a fost casată integral și cauza a fost trimisă la rejudecare.

9. Prin Decizia Curții de Apel din 11 decembrie 2019 a fost respins apelul formulat de Direcție și menținută Hotărârea Judecătorei Strășeni din 29 iunie 2017. În motivarea deciziei, instanța de apel a menționat că bunurile restituite către S.A. „Avicola-Bucovăț” nu reprezintă venituri, ci despăgubiri în sensul articolului 20 lit. d³) din Codul fiscal. De asemenea, instanța de apel a făcut trimitere și la articolul 20 lit. z⁶) din Codul fiscal, care prevede că în venitul brut nu se includ veniturile obținute ca urmare a compensării daunei materiale cauzate, în partea în care compensația acordată nu depășește dauna materială cauzată. Nefiind de acord cu această soluție, Direcția a formulat un recurs, la 16 decembrie 2019, solicitând casarea deciziei instanței de apel.

10. La 6 iulie 2021, în procedura recursului ordinar, dl avocat Vitalie Ciofu a ridicat, în interesele S.A. „Avicola-Bucovăț”, excepția de

neconstituționalitate a textului „ca despăgubire pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat ca urmare a unei acțiuni ilegale (inacțiuni)” din articolul 20 lit. d³) și a textului „veniturile obținute ca urmare a compensării daunei materiale cauzate” din articolul 20 lit. z⁶) din Codul fiscal.

11. Prin Încheierea din 7 iulie 2021, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 9 Principiile fundamentale privind proprietatea

„[...]”

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”

Articolul 58 Contribuții financiare

„[...]”

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

[...]”

13. Prevederile relevante ale Codului fiscal, adoptat prin Legea nr. 1163 din 24 aprilie 1997, sunt următoarele:

Articolul 20 Sursele de venit neimpozabile

„În venitul brut nu se includ următoarele tipuri de venit:

[...]”

d³) sumele primite de către persoane fizice și juridice **ca despăgubire pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat ca urmare a unei acțiuni ilegale (inacțiuni)** ori ca urmare a unor calamități naturale sau tehnogene, cataclisme, epidemii, epizootii;

[...]”

z⁶) veniturile obținute ca urmare a compensării daunei materiale cauzate, în partea în care compensația acordată nu depășește dauna materială cauzată;

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

14. Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că textele criticate nu reglementează în mod coerent sursele veniturilor impozabile și, prin urmare, generează situații de insecuritate juridică și fac posibilă aplicarea arbitrară a legii. Autorul notează că din conținutul textelor criticate nu este clar dacă încasarea contravalorii bunurilor de care a fost lipsită o întreprindere reprezintă venit în sensul articolului 54² alin. (1) din Codul fiscal sau despăgubire în sensul articolului 20 literele d³) și z⁶) din Codul fiscal. În opinia autorului, încasarea contravalorii bunurilor de care a fost lipsită o întreprindere reprezintă o despăgubire în sensul articolului 20 literele d³) și z⁶) din Codul fiscal. Autorul consideră că o interpretare diferită a textelor contestate contravine dreptului la proprietate și principiului așezării juste a sarcinilor fiscale, stabilite de articolele 9 alin. (3), 23 alin. (2), 46 alin. (1) și 58 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Vitalie Ciofu, în interesele S.A. „Avicola-Bucovăț”, parte în dosarul nr. 3ra-1/2021, pendinte la Curtea Supremă de Justiție. Curtea reține că sesizarea este formulată de un subiect căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul fiscal, ține de competența Curții Constituționale.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „ca despăgubire pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat ca urmare a unei acțiuni ilegale (inacțiuni)” din articolul 20 lit. d³) și textul „veniturile obținute ca urmare a compensării daunei materiale cauzate” din articolul 20 lit. z⁶) din Codul fiscal. Curtea observă că prevederile contestate au fost aplicate la soluționarea cauzei de către instanțele judecătorești (a se vedea §§ 6, 7 și 9 *supra*). Având în vedere că în această cauză există o dispută cu privire la incidența textelor criticate, Curtea admite că acestea ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autorul ei nu-i solicită Curții să verifice dacă textele contestate corespund Constituției, ci să stabilească dacă bunurile restituite către S.A. „Avicola-Bucovăț” pe baza Încheierii Judecătorei Strășeni din 22 aprilie 2013 reprezintă venituri în sensul articolului 54² alin. (1) din Codul fiscal sau despăgubiri în sensul articolului 20 literele d³) și z⁶) din Codul fiscal.

20. Curtea observă că pentru a satisface cerințele autorului sesizării și a determina dacă sumele restituite constituie venituri sau despăgubiri va trebui să interpreteze norme din Codul fiscal. În acest context, Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența sa (a se vedea DCC nr. 89 din 15 iunie 2021, § 27; DCC nr. 17 din 15 februarie 2022, § 26). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

21. Așadar, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „ca despăgubire pentru prejudiciul ce le-a fost cauzat ca urmare a unei acțiuni ilegale (inacțiuni)” din articolul 20 lit. d³) și a textului „veniturile obținute ca urmare a compensării daunei materiale cauzate” din articolul 20 lit. z⁶) din Codul fiscal, ridicată de dl avocat Vitalie Ciofu, în interesele S.A. „Avicola-Bucovăț”, parte în dosarul nr. 3ra-1/2021, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 17 mai 2022

DCC nr. 67

Dosarul nr. 157g/2021